

Date: 17th November-2024

OILAVIY AJRIMLARNING OLDINI OLISHDA PROFILAKTIK CHORA-TADBIRLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Otajonov Zulfiqor Odiljon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi

3-o'quv kursi 320-guruh kursanti

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolaning dolzarbligi shundaki Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik chora-tadbirlar jamiyatning barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu tadbirlar oilaviy munosabatlarning mustahkamlanishi, oilaviy a'zolar o'rtasida sog'lom kommunikatsiya va hissiy qo'llab-quvvatlashni rivojlantirishga qaratilgan. Profilaktik chora-tadbirlarning asosiy yo'nalishlari kommunikatsiya malakalarini yaxshilash, psixologik va emotsional yordam ko'rsatish, huquqiy ta'lim berish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish va oilaviy ta'lim dasturlarini amalga oshirishdan iborat. Ushbu chora-tadbirlar oilaviy ajrimlarning sabablari va oqibatlarini kamaytirishga yordam beradi, oilalarning mustahkamligini oshiradi va farzandlar uchun sog'lom oila modelini yaratadi. Profilaktik yondashuvning muvaffaqiyati oilaning barcha a'zolarining o'zaro hurmat, tushunish va qo'llab-quvvatlashiga bog'liqdir.

Аннотация: Актуальность данной научной статьи заключается в том, что профилактические меры по предотвращению семейных разводов играют важную роль в обеспечении стабильности общества. Эти мероприятия направлены на укрепление семейных отношений, развитие здорового общения и эмоциональной поддержки между членами семьи. Основными направлениями профилактических мер являются улучшение коммуникативных навыков, оказание психологической и эмоциональной поддержки, юридическое образование, обеспечение экономической стабильности, развитие моральных ценностей, реализация программ семейного воспитания. Эти меры помогают уменьшить причины и последствия разлучения семей, повысить прочность семей и создать здоровую модель семьи для детей. Успех профилактического подхода зависит от взаимного уважения, понимания и поддержки всех членов семьи.

Kalit so'zlar: Oilaviy ajrimlar profilaktik chora-tadbirlar psixologik yordam oilaviy ta'lim bolalar tarbiyasi nizolarni hal qilish ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi o'zaro tushunish.

Oilaviy ajrimlar — bu jamiyatdagi eng noxush ijtimoiy hodisalardan biri bo'lib, ular nafaqat oilaning ichki hayotiga, balki uning a'zolarining psixologik va ijtimoiy holatiga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Oilaviy ajrimlarning ko'plab sabablari bo'lsa-da, bu hodisani oldini olish va oilaviy munosabatlarni mustahkamlashda profilaktik chora-tadbirlar katta ahamiyat kasb etadi. Oila jamiyatning asosiy va eng muhim institutlaridan biri bo'lib, uning barqarorligi va mustahkamligi butun jamiyatning rivojiga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun oilaviy ajrimlarning oldini olish uchun zamonaviy yondashuvlar va profilaktik chora-tadbirlar oilaning ijtimoiy, psixologik va iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga

Date: 17th November-2024

qaratilgan. Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik chora-tadbirlarning o'ziga xos xususiyatlari, oilaviy munosabatlarning mustahkamlanishiga, oila a'zolari o'rtasidagi sog'lom kommunikatsiyaning o'rnatilishiga, o'zaro hurmat va mas'uliyatni rivojlantirishga asoslanadi. Bunday chora-tadbirlar o'z navbatida oila ichidagi stress, tushkunlik va hissiy izolyatsiyaning oldini olishga, shuningdek, o'zaro muammolarni hal qilishda oilaviy terapiya va maslahatlar orqali ijobiy natijalarga erishishga yordam beradi. Shu sababli, oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik yondashuvlar va chora-tadbirlarni amalga oshirish nafaqat oila a'zolarining farovonligini ta'minlash, balki jamiyatda barqarorlikni yaratishga ham xizmat qiladi. Bu profilaktik tadbirlar nafaqat ajralishlarni kamaytirish, balki oilaviy munosabatlarning o'zaro hurmat, sevgiga asoslangan, barqaror va muvaffaqiyatli bo'lishini ta'minlashga yordam beradi. Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik chora-tadbirlarning o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha faylasuflar fikrlarini ko'rib chiqsak, ko'plab klassik va zamonaviy faylasuflar oilaviy munosabatlar, ijtimoiy tuzilmalar va insonning emotsional holati haqida chuqur mulohazalar yuritgan. Quyida ba'zi faylasuflarning oilaviy ajrimlarning oldini olishga oid fikrlarini keltiraman:

1. Aristotel: "O'zaro maqsadlar va erkinlik" Aristotel oilaviy munosabatlarni, ayniqsa nikohni, er-xotin o'rtasida o'zaro maqsadlar va erkinlikka asoslangan sifatli bog'lanish deb hisoblagan. Uning fikriga ko'ra, oilaning barqarorligi, faqat shaxsiy ehtiyojlar va his-tuyg'ular bilan cheklanmay, balki o'zaro qo'llab-quvvatlash va birgalikda maqsadlar yo'lida harakat qilishga bog'liqdir. **Profilaktik chora-tadbirlar:** Nikohda o'zaro maqsadlar va erkinlikka asoslangan munosabatlarni rivojlantirish zarur. Bu o'z navbatida ajralish xavfini kamaytiradi, chunki er-xotin bir-birini nafaqat o'zaro tushunish, balki umumiy hayotiy maqsadlar yo'lida ham qo'llab-quvvatlaydi.

2. Immanuel Kant: "O'zaro hurmat va mas'uliyat" Kantning etikasi, odamlarning o'zaro hurmatiga va mas'uliyatiga asoslanadi. Uning fikriga ko'ra, oila ichidagi munosabatlar faqat shaxsiy manfaatlar asosida emas, balki umumiy ahloki mas'uliyat va bir-biriga nisbatan hurmatga asoslanishi kerak. **Profilaktik chora-tadbirlar:** Oilaviy ajrimlarning oldini olish uchun o'zaro hurmat, etika va mas'uliyatni rivojlantirish muhimdir. Oilaviy munosabatlar nafaqat hissiy bog'lanish, balki bir-biriga nisbatan axloqiy mas'uliyatni his qilishni talab qiladi. Shuning uchun, oiladagi har bir a'zo o'z vazifalari va huquqlarini tushunib, bir-biriga hurmat ko'rsatishi kerak.

Oilaviy ajrimlar (ajralishlar) - bu jamiyatda dolzarb muammo bo'lib, oilaning ijtimoiy, psixologik va iqtisodiy holatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik chora-tadbirlar oilaning mustahkamligini ta'minlash, uning a'zolari o'rtasida sog'lom munosabatlar va ijobiy kommunikatsiya o'rnatishga qaratilgan. Bunday chora-tadbirlarning o'ziga xos xususiyatlarini ko'rib chiqaylik:

1. Oila a'zolari o'rtasidagi kommunikatsiyani yaxshilash

Oila a'zolari o'rtasidagi ochiq va samimiy kommunikatsiya oilaning mustahkamligini ta'minlaydi. O'zaro muammo va hissiyotlar bilan bo'lishish, bir-birini tushunish va qo'llab-quvvatlash ajralishlarning oldini olishga yordam beradi.

Date: 17th November-2024

- **Kommunikatsiya malakalari:** Oiladagi muammolarni hal qilishda ijobiy kommunikatsiya metodlarini (masalan, faol tinglash, emotsional reaksiyalarni boshqarish) o'rgatish.

- **Qarorlar qabul qilishda hamkorlik:** Oila a'zolari orasida qarorlar birgalikda qabul qilinishini ta'minlash, shu bilan ularning hissiy bog'liqligini mustahkamlash.

2. Psixologik va emotsional yordam Oilaviy ajrimlarning ko'plab sabablaridan biri bu stress, tushkunlik va hissiy muvozanatsizlikdir. Shuning uchun, oilaviy psixologik yordam va maslahatchilik xizmatlari muhimdir.

- **Psixoterapiya va maslahatlar:** Oilaviy terapiya yoki juftliklar uchun psixologik maslahatlar muammolarni hal qilishga yordam beradi, stressni kamaytiradi va o'zaro tushunishni oshiradi.

- **Emotsional qo'llab-quvvatlash:** A'zolar o'rtasida hissiy qo'llab-quvvatlash va empatiya rivojlantirish zarur.

3. Ijtimoiy va huquqiy ta'lim Oila a'zolariga o'z huquqlari va mas'uliyatlarini tushunishga yordam berish muhim. Oila ichidagi noxush vaziyatlar ko'pincha odamlarning huquqiy bilimlari yetishmasligidan kelib chiqadi.

- **Huquqiy ta'lim:** Oila ichidagi nizolarni hal qilishda huquqiy maslahatlar va ta'lim muhim. Oila a'zolari o'z huquqlari va majburiyatlari haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lishlari kerak.

- **Nizolarni hal qilish:** O'zaro nizolarni hal qilishning samarali usullari, masalan, meditatsiya, halol muhokama qilish, o'zaro kechirimlilikni rivojlantirish.

4. Ijtimoiy va iqtisodiy yordam Oilaviy ajrimlarning oldini olishda iqtisodiy sharoitlar ham katta rol o'ynaydi. Yaxshi iqtisodiy ta'minot oila ichidagi stressni kamaytirishi va barqarorlikni oshirishi mumkin.

- **Iqtisodiy rejalashtirish:** Oila a'zolariga iqtisodiy rejalashtirishni o'rgatish, byudjet tuzish, xarajatlarni boshqarish va moliyaviy qarorlar qabul qilishda birgalikda ishtirok etish.

- **Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi:** Jamiyatda oilaviy munosabatlarga ta'sir etuvchi ijtimoiy xizmatlar, masalan, oilaviy yordam markazlari, uyushmalar va onlayn qo'llab-quvvatlash guruhlar mavjud bo'lib, bu tizimlar oilalarga o'z muammolarini hal qilishda yordam beradi.

5. Oilada ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish Ma'naviyat va axloqiy qadriyatlar oilaviy aloqalarning asosini tashkil etadi. Agar oila a'zolari bir-birlariga nisbatan hurmat va sevgi asosida munosabatda bo'lsalar, ajralish xavfi kamayadi.

- **Ma'naviy tarbiya:** Oila ichida diniy yoki ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish, bolalarni to'g'ri tarbiyalash va ularga oilaning ahamiyatini tushuntirish.

- **O'zaro hurmat:** Oila a'zolari o'rtasida o'zaro hurmat va o'z-o'zini hurmat qilishni targ'ib qilish, har bir a'zoning shaxsiy chegaralarini hurmat qilish.

Date: 17th November-2024

6. Oilaviy faoliyatlar va birgalikda vaqt o'tkazish Oilada doimiy birgalikda vaqt o'tkazish, o'zaro munosabatlarni mustahkamlash va bolalarga yaxshi misollar ko'rsatish uchun muhimdir.

- **Birgalikda faoliyatlar:** Oila a'zolari uchun birgalikda vaqt o'tkazish, masalan, sport bilan shug'ullanish, sayohatlar qilish, oilaviy an'analar yaratish.
- **Bolalarga ma'naviy va emotsional qo'llab-quvvatlash:** Bolalar bilan ko'proq vaqt o'tkazish, ularni sevgi va diqqat bilan tarbiyalash, ularning o'zaro munosabatlaridagi ijobiy o'rnakni ko'rsatish.

7. Preventiv dasturlar va oilaviy ta'lim Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik ta'lim dasturlari muhim rol o'ynaydi. Bu dasturlar oila a'zolariga muvaffaqiyatli munosabatlar qurish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatadi.

- **Oilaviy ta'lim dasturlari:** Juftliklar uchun oilaviy munosabatlarni yaxshilash, bolalar tarbiyasi, konfliktlarni hal qilish bo'yicha o'quv dasturlari.
- **Seminarlar va treninglar:** Oiladagi muammolarni hal qilish uchun professional psixologlar tomonidan o'tkaziladigan seminarlar va treninglar.

Xulosa: Oilaviy ajrimlarning oldini olishda profilaktik chora-tadbirlar kompleks yondashuvni talab qiladi. Oila a'zolarining o'zaro munosabatlarini mustahkamlash, psixologik yordam ko'rsatish, ijtimoiy va iqtisodiy qo'llab-quvvatlash tizimlarini rivojlantirish, hamda ma'naviy qadriyatlarni ilgari surish ajralishlar xavfini kamaytirishga yordam beradi. Shuningdek, oilaviy ta'lim va kommunikatsiyani rivojlantirish oilani mustahkamlashda muhim o'rin tutadi.

